

Aan

Staatssecretaris
Minister (CC)

nota

Verzamelbrief bodem en ondergrond

TER BESLISSING

Datum

11 december 2023

Onze referentie

IENW-BSK-2023/365426

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Beslistermijn

28 december 2023

Bijlage(n)

2

Aanleiding

Informereren van de Tweede Kamer (TK) over de voortgang van diverse onderwerpen op het gebied van bodem en ondergrond. Over een deel van de onderwerpen moet de TK voor 1 januari 2024 geïnformeerd worden (kernpunten 1, 5 en 6).

Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd bijgaande brief te verzenden aan de TK en akkoord te gaan met de beleidsneutrale aanpassing van het Handelingskader PFAS (zie bijlage).

Kernpunten

Met de brief wordt de TK geïnformeerd over de volgende onderwerpen.

1. Ontwikkeling programma Bodem, Ondergrond en Grondwater

- Dit programma geeft invulling aan afspraken uit de NOVI, de Structuurvisie Ondergrond en de Kamerbrief over Water en Bodem Sturend voor wat betreft bodem, ondergrond en grondwater.
- In het Bestuurlijk Overleg Bodem van 5 juli 2023 hebben de overheden afgesproken om het programma interbestuurlijk en interdepartementaal uit te werken.
- De brief kondigt aan dat de TK medio 2024 wordt geïnformeerd over de eerste resultaten.

2. Stand van zaken bestuurlijke afspraken bodem en ondergrond 2023-2030

- In december 2022 zijn de afspraken bekrachtigd door IenW, IPO, VNG en UvW. Hier is de TK dezelfde maand over geïnformeerd.
- De afspraken omvatten een samenwerkingsagenda, bodemherstel, kennis en monitoring van VTH-bodemtaken.
- De afgesproken acties zijn voortvarend opgepakt.
- Er wordt gewerkt aan een meerjarige regeling specifieke uitkering bodem. U bent hierover op 7 november 2023 nader geïnformeerd tijdens de Staf Stas.
- Er zijn pilots met regionale kennisnetwerken afgerond waarin ervaring is opgedaan met de opbouw van regionale netwerken en er wordt gewerkt aan een visie op lokale, regionale en nationale kennisinfrastructuren voor de lange termijn.

- Vanwege het uitstel van de Omgevingswet (Ow) tot 2024 is de monitoring om inzicht te krijgen in de daadwerkelijke inzet, opdracht en uitgaven van de VTH-bodemtaken (vergunningverlening, toezicht en handhaving) vertraagd. De komende periode zal dit opgepakt worden.

3. Aanvullende specifieke uitkeringen

- Aanvullend op de tijdelijke regeling specifieke uitkering bodem 2023, wordt aan een drietal projecten een specifieke uitkering verstrekt in 2023.
- Het gaat om projecten die bijdragen aan kennisontwikkeling omtrent innovatieve PFAS-saneringstechnieken, de aanpak van diffuus asbest en de aanpak van grootschalige bodemverontreiniging met aan drugsproductie gerelateerde stoffen.
- Door deze specifieke uitkeringen worden decentrale overheden met een taak als bevoegd gezag Wet bodembescherming (bodemsanering) ondersteunt bij het uitvoeren van hun wettelijke taken.

4. Voortgang programma Versterking Kwalibo-stelsel

- Op 6 juli 2023 (vorige verzamelbrief bodem en ondergrond) is de TK voor het laatst geïnformeerd over de voortgang.
- Het loket voor de interpretatie van normdocumenten is in november 2023 van start gegaan bij IPLO.
- Deltares heeft het rapport over de risicosturingsanalyse opgeleverd. Het wordt in januari 2024 gepubliceerd. Dit vormt de basis voor een gesprek met de stakeholders over een betere werkwijze om risico's te identificeren en bespreken.
- De Regeling bodemkwaliteit 2022 gaat in op 1 januari 2024. De aanpassing vindt plaats vanwege de Omgevingswet. IenW zorgt met schemabeheerders en certificerende instellingen voor nadere uitleg over de nieuwe voorschriften.

5. Verankering Handelingskader PFAS in regelgeving

- Het Handelingskader (HK) PFAS is een advies aan bevoegde gezagen voor omgaan met toepassingen van PFAS-houdende grond of baggerspecie.
- Overeenkomstig toezeggingen aan de Kamer is samen met de koepels van medeoverheden onderzocht of en hoe het handelingskader in regelgeving verankerd kan worden.
- De uitkomst is dat de Kaderrichtlijn Water (KRW) geen ruimte lijkt te bieden om de huidige toepassingswaarden voor PFAS uit het handelingskader ongewijzigd over te nemen in de bodemregelgeving.
- Om die reden wordt (voorlopig) afgezien van verankering en kunnen bevoegde gezagen het handelingskader als advies blijven gebruiken en waar nodig afwijken als lokaal maatwerk nodig is om aan de KRW te voldoen.
- Hierover wordt het gesprek gevoerd met andere lidstaten en de Europese Commissie waarbij gezocht wordt naar mogelijke ruimte binnen de KRW. Als deze er niet zou zijn wordt ingezet op aanpassing van de KRW op dit punt.
- Daarnaast is het handelingskader aangepast aan de Omgevingswet. Dit wordt als bijlage meegestuurd naar de TK. Het gaat hier om een beleidsneutrale aanpassing waarbij verwijzingen naar de huidige regelgeving zijn gewijzigd in verwijzingen naar de Omgevingswet. Er is geen aanleiding om de toepassingswaarden te wijzigen. Na verzending

Datum

11 december 2023

Onze referentie

IENW-BSK-2023/365426

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

2

wordt het gewijzigde handelingskader ook op de site van IPLO worden gepubliceerd. De wijzigingen van het handelingskader zijn afgestemd met de koepels en informeel voorgelegd aan VNO-NCW.

Datum

11 december 2023

Onze referentie

IENW-BSK-2023/365426

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

2

6. Uitvoering motie-Haverkort

- Met de motie-Haverkort wordt de regering verzocht te onderzoeken welke mogelijkheden er zijn om de sanering van met PFAS-stoffen vervuilde locaties met behulp van innovatieve technieken te versnellen en de resultaten voor het eind van het jaar met de TK te delen. Dit onderzoek loopt nog. U stelt de TK in het eerste kwartaal van 2024 te kunnen informeren.

7. Algemene methodiek niet-genormeerde stoffen

- In de brief meldt u een Algemene Methodiek voor Niet-genormeerde Stoffen (AMNS) op te stellen, voor het (her)gebruik van grond en baggerspecie. Dit is toegezegd in november 2020.
- Het eerste element is signalering en monitoring. Doel van de signalering is een beter beeld van schadelijke stoffen in de bodem. Het RIVM is bezig met het opstellen van de offerte, om daarna zo snel als mogelijk de opdracht te kunnen verlenen. U verwacht het rapport niet eerder dan het derde kwartaal van 2025 aan de TK te verzenden.
- Het tweede element is een Wegwijzer waarin een handelingsperspectief wordt geboden bij het aantreffen van een niet-genormeerde stof. Deze wordt gepubliceerd met het eindrapport. Dit jaar stemt u de Wegwijzer af met de koepels en informeert u de sector.
- De methodiek komt aan bod in het Impulsprogramma Chemische Stoffen. Hiervoor verwijst u naar de brief van 18 oktober 2023.

8. Monitoring microplastics

- U noemt het rapport van het RIVM uit juni 2022 waaruit blijkt dat metingen van microplastics in de bodem niet beschikbaar zijn. Mogelijkheden worden bekeken om de bodemmonsters voor de bovengenoemde AMNS ook te gebruiken voor het meten van microplastics.

9. Herijking bodemregelgeving

- Op 19 april 2023 is de TK geïnformeerd over de herijking van de bodemregelgeving in twee fasen. Doel is een solide toekomstbestendig bodemstelsel.
- De eerste fase is gestart met een opdracht aan het RIVM. Dit richt zich op knelpunten bij toepassing van secundaire grond- en bouwstoffen, en knelpunten en oplossingsrichtingen bij het hergebruik van grond en baggerspecie. De resultaten worden verwacht in april 2024.
- Daarnaast wordt een aantal knelpunten op het gebied van saneringen opgepakt.
- De uitkomsten van het bovengenoemde gesprek met de EC (Zie punt 5 in deze nota) en de lidstaten worden afgewacht voor de aansluiting van de bodemregelgeving op de KRW wordt onderzocht.
- Voor het zomerreces 2024 worden beleidskeuzes gemaakt. Op basis van deze zal vervolgens nader advies ingewonnen worden bij het RIVM over de aanpassingen van de normen en toepassingsregels, en wordt een aanpassing van de regelgeving en eventueel aanpalend beleid uitgewerkt.

Naar verwachting kunnen de eerste aanpassingen eind 2025 in werking treden. Verdere aanpassing kan, afhankelijk van aanvullend onderzoek, stapsgewijs doorgevoerd worden.

Datum

11 december 2023

Onze referentie

IENW-BSK-2023/365426

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

2

10. Staalslakken

- In de beleidsreactie op de signaalrapportage staalslakken van ILT is toegezegd dat de kaders voor toepassing van secundaire bouwstoffen opnieuw worden bekeken, als onderdeel van de bovengenoemde herijking.
- Ook is toegezegd met ODNL betere borging van toezicht en handhaving te onderzoeken. U informeert de TK over de voortgang van het onderzoek. U verwacht het medio 2024 af te ronden.
- U meldt in de brief dat nog gewerkt wordt aan de toezegging aan het lid Van Esch, tijdens het CD Leefomgeving van 17 mei 2023, over een overzicht van toepassingen van staalslakken.

11. Resultaten bodemonderzoek dijk bij Reevediep

- U heeft eerder Kamervragen beantwoord over de koeiensterfte bij de dijk van het Reevediep. U gaf aan de TK nader te informeren over de resultaten van het bodemonderzoek.
- U meldt dat er geen verontreinigingen zijn aangetroffen in de toegepaste grond daar. Dit sluit aan bij informatie die u eerder heeft gedeeld. De resultaten zijn voorgelegd aan andere deskundigen, die het ontbreken van een relatie tussen de gezondheidsproblemen van het vee en de gemeten bodem- en waterkwaliteit bevestigen. De provincie Gelderland heeft de boer en omwonenden geïnformeerd. Het rapport is aangeboden aan de NVWA en opvraagbaar bij het Provincieloket.

12. Scenariostudie zand en grind

- In de vorige verzamelbrief van 6 juli 2023 heeft u gecommuniceerd dat er drie initiatieven zijn gestart in verband met de beperkte vergunningsruimte voor winning van oppervlaktedelfstoffen.
- De resultaten van de scenariostudie, het monitoringprogramma en de gesprekken met provincies en bedrijfsleven worden begin 2024 met de TK gedeeld. U wordt hierover nog geïnformeerd.

13. Polyacrylamide

- In uw brief van 16 mei 2023 zijn toezeggingen gedaan over monitoring van diepe plassen en het stimuleren van groene alternatieven van polyacrylamide. De langjarige monitoring van diepe plassen wordt gestart in 2024. Met RIVM, Deltares en Arcadis is overleg over de opzet. Wetsus is bezig met onderzoek naar biobased alternatieven voor polyacrylamide en met hen wordt gekeken naar het stimuleren van toepassen in diepe plassen.

Krachtenveld

Deze brief is afgestemd met HBJZ, RWS en ILT.

Informatie die niet openbaargemaakt kan worden

Niet van toepassing.

Bijlagen

Volgnummer	Naam	Informatie
2	Verzamelbrief bodem en ondergrond	Informereren van de TK over de voortgang op diverse onderwerpen op het gebied van bodem en ondergrond.
3	Aanpassing Handelingskader PFAS ivm komst Omgevingswet definitief versie 20 november 2023	Aangepast Handelingskader voor PFAS in verband met invoering Omgevingswet.

Datum

11 december 2023

Onze referentie

IENW-BSK-2023/365426

Opgesteld door

Bestuurskern
Dir. Bodem, Ruimte en
Klimaatadaptatie
Bodem

Aan

Staatssecretaris

Bijlage(n)

2